

Epigrammata historica

Godefridus Wintonensis

I. *De Cnuth rege.*

Antiquo Cnuth natus erat de sanguine regum,
Regibus innumeris viribus editior.
Sic insigne caput trino diademate cingit,
Dum Danos, Anglos, Northigenasque regit.
Quique cruentus erat et in hostes prædo superbus,
In sibi subjectos regis habebat opus.
Mensæ sæpe suæ convivia festa relinuens,
Pauperibus monachis intererat socius.
Postposita pompa turbæ mediator egentis,
Conservus servis serviit ille Dei.
Lux postrema sibi luxit duodena Novembris,
Et postrema dies fit sibi prima dies.

II. *De regina Emma.*

Splendidior gemma meriti splendoribus Emma,
Omni qua voluit sorte beata fuit.
Hæc habuit natos reges, regesque maritos,
Regum progenie claruit egregie.
Vicit honor morum seriem qua fulsit avorum,
Vicit sermo bonus, mens pia, larga manus.
Dum miseros pavit, gazas super astra levavit,
Cultrix justitiæ serviit ecclesiæ.
Exiit avita sumpta de funere vita,
Sex de Marte dies, læta secuta dies.

III. *De Eaduardo rege.*

Eadwardus, probitate potens, pietate verendus.
Seque suosque regens, rex erat egregius.
Formosam faciem, procerumque corpus habebat,
Lætitiâ vultus, moribus exuperans.
Ejus opes magnæ, nec earum novit abusum,
Et dives cunctis et sibi pauper erat.
Non bello, sed pace, suos exterruit hostes,
Præsumpsit pacem rumpere nemo suam.
Quinque dies anni referebat janua Jani,
Cum rex egrediens carnea templa finit.

IV. *De regina Edida.*

Nobilitas patrum te magnificavit, Edida,
Tu quoque magnificas regia sponsa patres.
Multa tibi species fuit, et sapientia multa,
Cultus honestatis sobrietasque comes.
Sidera, mensuras, abacum, monochordon, et artem,
Discendique modos, grammaticamque doces.

Notio linguarum linguas diffundere novit,
Et morum probitas explicat ora tibi.
Urebat binis sol egoceronta diebus,
Cum tu deposito pondere carnis abis.

V. De rege Gilielmo.

Regnum, forma, genus, cor, dextra, facetia, virtus,
Non donant vitam, rex Gilielme, tibi.
Succubuisse tibi reges populosque coegit
Insita vis, te mors succubuisse tibi.
Præpollens opibus latissima regna tenebas,
Nunc opibus nudum te domus arcta tenet.
Mâ°chus, perjurus, fur, raptor, prædo, tyrannus,
Te vixisse diu, non doluere mori.
Justitiæ facies erepto iudice marcet,
Fracta gemit virtus, pax fugitiva latet.
Ipse novem de mense dies Septembris habebas,
Et tibi subtrahitur quod decimare queas.

VI. De Mathilda regina.

Consilii virtus, decor oris, gratia verbi,
Gloria regnorum, posteritatis honor,
Te, regina, levant, rex, dux, comes amplius, ille
Composuit capiti qui diadema tuo.
Germanos Morinosque duces a patre trahebas,
Reges Francorum dat tibi mater avos.
Rex hostes bellando suos, tu pace tenebas,
Et tua pax bello constitit utilior.
Te sibi surreptam flebunt, regina Matildis,
Morte tua lapsi dives inopsque simul.
Istius vitæ lux ultima, prima Novembris,
Alterius vitæ prima, secunda tibi.

VII. De archiepiscopo Lanfranco.

Vixisti, venerande pater, sapienter et æque,
Vixisti vivens, mors quoque vita tibi.
Inter divitias pauper, Lanfrance, fuisti,
Divitiis manans, pauperum amator eras.
Per te florentes artes valuere Latinæ,
Græcia de nobis ecce triumphat ovans.
Tu Latios ortu Gallosque docendo levasti,
Te sibi primatem cardo Britannus habet.
In terra degens cÅ°lestia mente petebas,
Exemptus terra sidera liber adis.
Sol geminos denis obsederat igne diebus,
Prompsit luna diem, nocte solutus abis.

VIII. De Walchero Dunelmensi episcopo.

Cor sapiens, justique tenax, et gloria morum,
Mortis causa tuæ, præsul venerande, fuerint.
Invidiæ tibi barbaries, quia dispare longe
Vivebas vita, quia morum inhonesta suorum
Virga justitiæ vero dictante premebas;
Virtus est odiosa malis, correctio nequam,
Disciplina gravis semper nolentibus illam.
Nullus apud sordes mentis respectus honesti.
Ergo tibi nocuit fortemque bonumque manere.
Si nocuit, dico quod te super astra levavit.
Agni paschalis celebrabas gaudia festi,
Cum tu per gladios moriens, sed vivus abisti.

IX. Invectio in eos qui eum occiderunt.

Scote, ubi lex vel fas? facies et forma pudoris?
Pastorem dum cædis ovis, dum filius intras
Ense profunda patris, domini per viscera servus,
Dum ferrum duras, loca, tempora, fã¸dera pacis,
Sanguine dum maculas, leges et jura refringis,
Omnia confundens, et tu confunderis ipse.
Interimens patrem, desisti filius esse;
Pastorem cædens, scis te pastoris egere.
Quodque tibi gravius veniæ venamque viamque
Obstruis ipse tibi, veniæ pereunte ministro.
Res miranda nimis, quando concordia fraudem
Educit, pax insidias, et gratia mortem.
Damna, pericla, necem, dum splendida facta rependunt,
Dum premitur virtus, odiis calcata malorum,
Dum cadit innocuus, ruit insons, præcipitatur
Justus in interitum, gladii perit ore sacerdos.
Quando caret venia veniam donare suetus,
Qui culpas laxare solet, moritur sine culpa.
Forsitan hanc culpam contagia prima tulerunt,
Ut sit culpa recens scelerum vindicta priorum.
Nobilis ille leo rapidorum præda leonum,
Bellorum quem fama canit, quem prædicat unum,
Virtute Herculeæ reges trivisse superbos;
Qui retulit patriæ bellis de mille triumphos,
Ille pater pacis, tutor fidissimus æqui,
Justitiæ virtus in quo secunda quievit,
Willelmus rex, regis opus sublimiter ornans,
Infestos orbi vos toto tollet ab orbe.

X. De Richardo regis Willelmi filio.

Magnanimo spes laudis eras, Richarde, parenti,
Et supra fratres gloria dulcis eras.
Te mores animosque suos intrasse canebat,

Quodque suos actus effigiare queas.
Invidit vobis misere fortuna duobus,
Te tenerum florem dum rapit aura necis.
Discebas cervos fragili terebrare sagitta,
Mors ausa est forti figere te jaculo.
Virgineum sidus Septembris transiit Idus,
Dum tu mane novo morte novaris homo.

XI. *De cāco monacho nomine Aithelrico.*

Ecce fatigatus diuturna nocte fuisti,
Luce expectata præditus ecce vides.
Vivens ecce diu sedisti noctis in umbra,
Nox abit, umbra fugit, mortuus ecce vides.
Sol feriens oculos, nulla te luce beavit;
Sol, solis lumen, se modo luce beat.
Per quam musca videt, tu pridem luce carebas;
Ecce Deum per quam tu intuearis habes.
Attigerat mensem sol quinta luce Decembrem,
Te telo mortis cum ferit architenens.

XII. *De Wulnotho comite.*

Nobilis ordo patrum, morum custodia simplex,
Regula censuræ, judicialis honor,
Corporeæ vires, animi vehementior ignis,
Wulnothum comitem magnificent pariter.
Exilium, carcer, tenebræ clausura, catenæ,
Accipiunt puerum destituuntque senem.
Nexibus humanis vinctus patienter agebat,
Divinis vinctus strictius obsequiis.
Ver erat et Februo pisces dum sole calerent
Nono sub Herme dies fit sibi summa dies.

XIII. *De abbate Simeone.*

Vivebas, Simeon, sed et hoc in tempore vivis,
Subtractus morti vivere semper habes.
Vivebas, Simeon, Simeon venerabilis alter,
Et si non ulnis, bajulus ipse Dei.
Odisti mundum, luculenta negotia mundi,
Non tu natus ei, nec tibi natus erat.
Nec tortor carnis, carnem torquere solebas,
Justitia fervens, turpibus asper eras.
Sol per quinque dies radios tendebat in arcum,
Sex te decursis septima lux refovet.

XIV. *De Wulstano Wigornensi episcopo.*

Vixisti semper, semper, venerande sacerdos,
Non moreris vivens, nec moriens moreris.

Tu semper puer atque senex, Wulstane, fuisti;
Relligione senex, simplicitate puer.
Contemptor laudis, laudanda sequendo beatus,
Ecclesiæ sanctæ tutor, amicus eras.
Præsulis officio pastoris honore levatus,
Subjectis socius, inferior sociis.
Bis denos Janus tres hauserat urceus ignes,
Cum supra stellas, aurea stella, salis.

XV. De Rodberto Herefordensi episcopo.

Non tua te mathesis, præsul Rodberte, tuetur,
Non alios aliter dinumerans abacus.
Dives eras, sapiens, studiosus, honoris amator,
Extendere dies non tamen ista tuos.
Ecce probas mortem quod nulla scientia tollit,
Divitiæ nullæ, nullus honoris amor.
Transitus iste gravis, gravis hæc mutatio carnis,
Cum caro fit vermis, vermis et ipse cinis.
Scansurum solem retinebat Carcinus ardens
Per bis quinque dies scandis ad alta tenes.

XVI. De Walchelino episcopo.

Consilium, virtutis amor, facundia comis,
Walcheline pater, fixa fuere tibi.
Corrector juvenum senibusque documenta ministrans,
Exemplo vitæ, pastor utrosque regis.
Pes fueras claudis, cæcis imitabile lumen,
Portans invalidos, qui cecidere levans.
Divitiis dominus, hilaris largitor earum,
Dum reficis multos, deficis ipse tibi.
Os tu plebis eras, regis secretior auris,
Illum subjectis, se sibi concilians.
Mensis erat Jani, rapuit te tertia nonas
Indiscreta trias, te super astra trahat.

XVII. De Thoma archiepiscopo.

Thomas præsul obit, petit alta, nec ima relinquit,
Dum corpus tumulum, spiritus astra subit.
Supra doctores et supra philosophantes,
Philosophia suo pane refecit eum.
Inprimis primum fecit custodia morum,
Moribus insignem splendida fama canit.
Magnificabat eum populi vox, gratia cleri,
Curia regalis magnificabat eum.
Una dies sole jam vertit ad arcitenentem,
Cum portavit ei missa sagitta necem.

XVIII. De abbate Serlone.

Ecclesiæ murus cecidit Serlone cadente,
Virtutis gladius, buccina justiciæ.
Vera loquens, et non vanis sermonibus utens,
A puero didicit seria sero loqui.
Vita tenax æqui, mens provida, libera lingua,
Et quos corripuit principibus placuit.
Judicium præceps, contrarius ordinis error,
Et levitas morum non placuere sibi.
Tertius a Jano mensis, lux tertia mensis,
Cum nece suppressum, vita levavit eum.

XIX. De Willelmo Fiscamnensi abbate.

Et verbo vitæque bona, Willelme, fuisti,
Ecclesiæ sanctæ filius atque pater.
Turris firma David, quæ conterit alta Damasci,
Contra perversos arma tenens fidei.
Et decus et virtus supra fastigia cleri,
Et pudor in facie, gratia vocis erat.
Tu miseris, tu mendicis oculus pietatis,
Et subtracta tibi lætus ovansque dabas.
Sexta dies aderat quæ præveniebat Aprilem,
Cum de morte notat se sibi vera diem.

Explicit libellus domini Godefridi.